

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Ing. J.**, bývajúceho v R.R., zastúpeného JUDr. A., advokátom so sídlom v Rožňave, C., proti odporcom **1. O.**, so sídlom v R.R., **2. Ing. Z.**, bývajúcej v Prahe 3, B., Česká republika, **3. J.**, bývajúceho v Prahe 3, B., Česká republika, **4. T.Z.**, bývajúcej v Oberengstringen, G., Švajčiarsko, o **určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 10C/10/2011, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 3. apríla 2014 sp. zn. 2Co/196/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Rožňava rozsudkom z 11. februára 2013 sp. zn. 10C/10/2011-208 zamietol návrh na začatie konania, ktorým sa navrhovateľ domáhal, aby súd určil, že „nehuteľnosť zameraná geometrickým plánom č. 1/2010 Geodézie Rožňava, s.r.o. zo dňa 12.1.2010 a to parcela č. 1088/3 – zastavaná plocha o výmere 94 m², k.ú. R., vytvorená z nehnuteľnosti parcela č. 404/3 - ostatné plochy, o výmere 8823 m² k.ú. R., zapísaná na LV č. X.“, patrí do dedičstva po jeho matke M., rod. T., zomrelej 14. februára 2001. Rozhodnutie o náhrade trov konania účastníkov a štátu si vyhradil v osobitnom uznesení. O veci samej tak rozhodol majúc za to, že navrhovateľ nepreukázal nadobudnutie vlastníckeho práva jeho matkou vydržaním podľa Občianskeho zákonníka z roku 1950. Vychádzal pritom z výsluchu účastníkov, svedkov a znalca a z ním vypracovaného posudku č. 16/2011 a jeho súčastí a príloh. Z týchto dôkazov podľa súdu vyplynulo, že už počas života J., ktorý mal podľa tvrdení navrhovateľa darovať spornú nehnuteľnosť svojej dcére, matke navrhovateľa v roku 1050, bol vytvorený geometrický plán č. 7620062-73, ktorý jednoznačne zameral nehnuteľnosti pôvodne zapísané na pozemnoknižnej vložke č. 1036 na parcely EN 460/1 a 460/2. Navrhovateľom žiadaná parcela (ktorá je súčasťou parcely č. 460/3) je prístupná podľa fotodokumentácie kvôli oploteniu z betónovej podmurovky z parcely č. 404/3, ktorej vlastníkom darca nebol. Preto je zrejmé, že darca, ak by mu žiadaná parcela patrila, by ju neodčlenil spolu so susedmi múrom a dal by vyhotoviť geometrický plán z roku 1973 aj s pričlením tohto prechodu k parcelám 460/1 a 460/2.

Okrem toho sporný prechod - parcela č. 1088/3 nebola vytvorená z parciel pôvodne zapísaných vo vložke č. 1036 mpč. 153a a 154, ale z neknihovanej parcely. To vyplýva z farebnej kópie pozemnoknižnej mapy, kde sú uvedené pozemnoknižné parcely č. 153a, č. 154, č. 153b a č. 155, medzi ktorými je prerušovanou čiarou vyznačený prechod, ktorý má totožné podfarbenie ako okolité verejné komunikácie v obci. Aj zo samotnej výpovede navrhovateľa ako aj svedkov vyplynulo, že bol v užívaní nielen vlastníkov dotknutých parciel ale aj ostatných občanov obce. To, že geometrický plán bol vyhotovený až po údajnom darovaní a nebola doň zahrnutá sporná parcela, ako aj to, že sa používala ako verejná cesta, nasvedčuje tomu, že k darovaniu nemohlo dôjsť a následne ani k dobromyseľnej držbe.

Uznesením zo 14. januára 2013 č.k.10C/10/2011-175 súd prvého stupňa určil znalecovi odmenu vo výške 345,28 eur na náhradu hotových výdavkov a za stratu času vo výške 85,29 eur.

Proti ostatne uvedenému uzneseniu súdu prvého stupňa a jeho rozsudku navrhovateľ podal odvolania, o ktorých rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 3. apríla 2014 sp. zn. 2Co/196/2013 tak, že potvrdil obidve rozhodnutia súdu prvého stupňa. Po preskúmaní napadnutého rozsudku sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a na zdôraznenie správnosti dodal, že sporná parc. č. 1088/3 nebola vytvorená z parciel pôvodne zapísaných vo vložke 1036 mpč. 153a a 154, ale bola vytvorená z neknihovanej parcely. Za tohto stavu matka navrhovateľa nemohla vlastnícke právo k tejto parcele vydržať, pretože ju jej právny predchodca nikdy nevlastnil. Dodal, že so všetkými námietkami navrhovateľa sa už riadne vypořiadal súd prvého stupňa. Napadnuté uznesenie potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. s tým, že nie je dôvod na krátenie ani nepriznanie znaleckej odmeny, pretože znalecký posudok bol vypracovaný v súlade s uznesením o nariadení znaleckého dokazovania a ten aj znalec po nariadení súdu riadne doplnil.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu navrhovateľ podal dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 písm. f/ a g/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015). Prvú vytýkanú vadu vyvodzoval z toho, že prvostupňový súd sa nevyřiadal s námietkou navrhovateľa týkajúcou sa správnosti záverov znaleckého posudku a s jeho návrhom vykonať kontrolné znalecké dokazovanie. S uvedenými námietkami a návrhmi sa nevyřiadal ani odvolací súd, ktorý nezaujal stanovisko ani k jeho námietkam týkajúcim sa pomeru sudcu k právnomu zástupcovi odporcu 1/. Vadu konania podľa § 237 písm. g/ O.s.p. vyvodzuje navrhovateľ z toho, že vec prejednal a rozhodol na súde prvého stupňa sudca, ktorý pre svoj pomer k zástupcovi odporcu 1/ bol vylúčený. Tvrdí, že Ing. J. „sa osobne pozná so sudcom, tykajú si, o čom sa presvedčil žalobca osobne pri ohliadke na mieste samom“. Menovaný vykonával pre súd prvého stupňa znaleckú činnosť, a to aj vo veciach prejednávaných namietaným sudcom. Uviedol tiež, že jeho pochybnosti o nezaujatosti sudcu

vyplynuli aj z toho, že zástupca odporcu 1/ „zostal v pojednávacej miestnosti so sudcom v diskretnom rozhovore po ukončení prvého pojednávania vo veci samej a taká istá situácia bola aj po pojednávaní na mieste samom v R.“. Z uvedených dôvodov navrhovateľ navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Dovolanie v časti smerujúcej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o znalcovskom osobitne neodôvodnil.

Odporcovia 1/ až 3/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, ide v prípade dovolania o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno – iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených – napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť (a mimoriadnosť) dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012 a 8 Cdo 130/2014).

Z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť nevyhnutne v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. Vo všeobecnosti pre použitie mimoriadnych opravných prostriedkov platí, že sú prípustné iba vo výnimočných prípadoch. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát vyslovil nezlučiteľnosť mimoriadneho opravného prostriedku s princípom právnej istoty, a konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo (len) z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci (porovnaj *Roseltrans proti Rusku*, rozsudok z roku 2005). Vo veci *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010) ESLP zdôraznil, že v záujme právnej istoty zahrnutej v čl. 6 Dohovoru by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať „nedotknuté“. K ich zrušeniu by preto malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných, hrubých a podstatných väd. Podľa názoru ESLP v žiadnom prípade však za takú vadu nemožno označiť skutočnosť, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory [viď napríklad *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009) alebo *Bulgakova proti Rusku* (rozsudok z roku 2007)]. Princíp právnej istoty tu môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri *Ryabykh proti Rusku*, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri *Sutyazhnik proti Rusku*, rozsudok z roku 2009).

Ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ktoré upravujú prípustnosť dovolania, treba striktne dodržiavať, lebo ak mimoriadny opravný súd koná a rozhoduje napriek tomu, že neboli splnené zákonom ustanovené predpoklady prípustnosti na jeho postup v opravnom konaní [čl. 46 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 51 ods. 1 ústavy] a prelomí právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, porušuje základné právo na súdnu ochranu toho účastníka, ktorý sa po rozhodnutí opravného súdu v takom prípade dostáva do nepriaznivejšej pozície, než v ktorej bol pred takým rozhodnutím opravného súdu. Porušenie princípov spravodlivého procesu spočíva preto v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa (II. ÚS 172/03).

Dovoláním navrhovateľa je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu jednak vo veci samej, ale aj vo veci priznania znalcovského.

I. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu,

ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale proti takému potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.; najvyšší súd dosiaľ v tejto veci nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, v ktorom došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., sa dovolací súd neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania navrhovateľa preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Dovolateľ výslovne namieta vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., namieta teda, že sa mu postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Predmetnú vadu vyvodzuje z toho, že prvostupňový súd sa nevyporiadal s jeho námietkou týkajúcou sa správnosti záverov znaleckého posudku a s jeho návrhom vykonať kontrolné znalecké dokazovanie. S uvedenými námietkami a návrhmi sa nevyporiadal ani odvolací súd, ktorý nezaujal stanovisko ani k jeho námietkam týkajúcim sa pomeru sudcu k právnomu zástupcovi odporcu 1/. Podľa obsahu dovolateľ teda namieta, že rozhodnutia súdov nižších stupňov nie sú riadne odôvodnené.

K ostatne uvedenému dovolaciemu dôvodu dovolací súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (vid' najmä aktuálne rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá časť predmetnej právnej vety – dovolaním napadnuté rozhodnutie uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu

prvého stupňa. Napokon treba dodať, že za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv navrhovateľa.

Pokiaľ navrhovateľ argumentuje údajnými nesprávnosťami, ku ktorým podľa jeho názoru došlo v procese zisťovania rozhodujúcich skutkových okolností, dovolací súd uvádza, že v prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom sa účastníkovi neodníma možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré navrhovateľ v dovolaní zreteľne namieta, nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď tiež napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

Navrhovateľ v dovolaní tiež tvrdí, že v konaní došlo aj k procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. Dôvodí, že vec prejednal a rozhodol na súde prvého stupňa sudca, ktorý pre svoj pomer k zástupcovi odporcu 1/ bol vylúčený. Tvrdí, že Ing. J. „sa osobne pozná so sudcom, tykajú si, o čom sa presvedčil žalobca osobne pri ohliadke na mieste samom“. Menovaný vykonával pre súd prvého stupňa znaleckú činnosť, a to aj vo veciach prejednávaných namietaným sudcom. Uviedol tiež, že jeho pochybnosti o nezaujatosti sudcu vplynuli aj z toho, že zástupca odporcu 1/ „zostal v pojednávacej miestnosti so sudcom v diskretnom rozhovore po ukončení prvého pojednávania vo veci samej a taká istá situácia bola aj po pojednávaní na mieste samom v R.“. V súvislosti s takto tvrdenou vadou v rámci vyššie uvádzanej vady spočívajúcej podľa navrhovateľa v odňatí mu možnosti konať pred súdom, vytyka tiež odvolaciemu súdu, že nezaujal stanovisko ani k jeho námietkam týkajúcim sa pomeru sudcu k zástupcovi odporcu 1/. K ostatne uvedenému dôvodu dovolania dovolací súd poznamenáva, že navrhovateľ výslovne námietku zaujatosti vec v prvom stupni prejednávaného sudcu neuplatnil. V ním koncipovanom odvolaní iba uviedol, že „nepozná prax zo súdnych siení, ale zdá sa mu nenormálne, aby žalovaná strana ostala v pojednávacej miestnosti so sudcom v diskretnom rozhovore, ako to urobil zástupca žalovaného, starosta obce po skončení prvého

pojednávania. Bol otočený chrbtom k dverám a nevidel, že pri mojom odchode z miestnosti to vidím. Taká istá situácia bola po pojednávaní na tvári miesta, v R..“ Avšak bez ohľadu na to, či sa odvolací súd mal alebo nemal vypořiadat' s takto koncipovaným odvolacím dôvodom, treba podľa dovolacieho súdu si uvedomiť, že neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z pojednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne (viď R 59/1997). Totižto inštitút vylúčenia sudcu je objektívnou procesnou kategóriou, a tým - i na samotnom rozhodovaní podľa ustanovenia § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zásadne nezávislou. Vylúčenie sudcu nastáva priamo zo zákona a nie až výrokom nadriadeného súdu.

Po preskúmaní veci z hľadiska takto uplatneného dovolacieho dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že navrhovateľ neopodstatnene tvrdí vadu konania podľa § 237 písm. g/ O.s.p.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sú sudcovia vylúčení z pojednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému pojednaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Uvedenému cieľu zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: 1. k veci, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo 2. k účastníkom konania, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo 3. k zástupcom účastníkov konania (ktorý by bol založený na pomere, vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod 2.).

Samotné pochybnosti účastníka o existencii takéhoto vzťahu sudcu nie sú určujúce; rozhodujúcim je, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

Sudca JUDr. Marián Tengely, vec pojednávajúci na súde prvého stupňa vo vyjadrení k tvrdeniu navrhovateľa uviedol, že štatutárneho zástupcu odporcu 1/ osobne nepozná; pozná ho iba z konaní, v ktorom odporcu 1/ zastupoval a tiež s ním prišiel do styku ako so znalcom v konaniach vedených pod sp.zn. 10 C 194/95 a 8 C 1046/93, čo zistil zo znaleckého denníka. Tvrdenie navrhovateľa, že si so zástupcom odporcu 1/ tyká, považuje za nepravdivé. Námietku navrhovateľa

považuje za účelovú, nakoľko ju počas konania pred súdom prvého stupňa nevzniesol.

Posudzujúc dovoláciu námietku navrhovateľa z vyššie uvedených hľadísk dospel dovolací súd k záveru, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre záver, že JUDr. Marián Tengely, sudca Okresného súdu Rožňava, vec prejednal a rozhodol napriek tomu, že mal k veci, k účastníkom alebo k ich právnym zástupcom vzťah relevantný v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p. Menovaný sudca poprel, že sa osobne poznal so zástupcom odporcu 1/ a že by s ním zotrval“ v diskretnom rozhovore“. Zo spisu vedeného v preskúmvanej právnej veci nevyplývajú žiadne také skutočnosti, ktoré by preukazovali opak a spochybňovali správnosť jeho vyjadrenia. Základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody (viď vyššie 1. až 3.), nie však púha subjektívna domnienka o možnej neobjektívnosti sudcu, ktorú namietajúci účastník nevie ničím konkretizovať a ktorú si vytvoril na základe nepreukázaných, ničím nedoložených tvrdení.

Vzťah vec prejednávajúceho sudcu a zástupcu účastníka, ktorý v iných právnych veciach prejednávaných a rozhodovaných týmto sudcom vystupuje ako znalec, bez toho, aby boli zistené iné objektívne skutočnosti spochybňujúce nezáujatosť sudcu, nemožno hodnotiť inak, len ako rýdzo kolegiálny a profesionálny vzťah, ktorý nie je dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 ods.1 O.s.p.

II. Navrhovateľ podal dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu v celom rozsahu, teda aj proti jeho výroku, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o znalcovskom. Predmetná časť rozhodnutia odvolacieho súdu má procesnú povahu uznesenia, hoci je pojatá do rozsudku o veci samej.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak je napadnuté zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.) alebo potvrdzujúce uznesenie, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.). Ako je ale výslovne uvedené v § 239 ods. 3 O.s.p., ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákomom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením. Navrhovateľ v prejednávanej veci napadol dovolaním výrok o priznaní znaleckej odmeny. Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. v takomto prípade vylučuje prípustnosť dovolania.

So zreteľom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p.

Navrhovateľ v danej veci nenamieta vady konania v zmysle § 237 a procesné vady tejto povahy nevyšli najavo ani v dovolacom konaní. Prípustnosť dovolania preto nemožno vyvodit' ani z § 237 O.s.p.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania navrhovateľa z § 238 a § 237 O.s.p. nemožno vyvodit', dospel najvyšší súd k záveru, že jej mimoriadny opravný prostriedok je procesne neprípustný. Dovolací súd preto dovolanie navrhovateľa odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa. Dovolací súd o trovách dovolacieho konania nerozhodol z týchto dôvodov:

V zmysle § 151 ods. 3 O.s.p. v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Ustanovenia § 151 ods. 3 O.s.p. má na zreteli primárny záujem účastníka konania, aby bolo čím skôr rozhodnuté vo veci samej. V niektorých prípadoch, taxatívny výpočet ktorých zákon nepodáva (takže toto ustanovenie možno aplikovať aj v iných, než výslovne uvedených prípadoch), má súd možnosť rozhodnúť o trovách konania až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Treba dodať, že právna úprava daná § 151 ods. 3 O.s.p. neznamená, že sa o trovách nerozhodne, ale že sa rozhodnutie o trovách konania, ktoré má spravidla pre účastníka konania v porovnaní s rozhodnutím vo veci samej druhoradý význam, len oddiali.

Na obsah a účel ustanovenia § 151 ods. 3 O.s.p. nadväzuje § 224 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 4 O.s.p.).

V danej veci Okresný súd Rožňava v závere odôvodnenia svojho rozsudku uviedol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.). Krajský súd v Košiciach v závere odôvodnenia svojho rozsudku uviedol, že „o trovách odvolacieho konania nerozhodol, lebo aj o nich rozhodne súd prvého stupňa v uznesení“.

O trovách prvostupňového a odvolacieho konania nebolo teda dosiaľ rozhodnuté.

Dovolací súd vychádzal z názoru, že ak právny predpis výslovne neupravuje určitú skutkovú podstatu alebo ju upravuje len čiastočne, neznamená to, že takúto situáciu nemožno vyriešiť. Právna teória aj súdna prax v obdobných prípadoch pripúšťajú, že na skutkovú podstatu zákonom neriešenú (alebo riešenú len čiastočne) sa analogicky aplikuje také ustanovenie zákona, ktoré upravuje podobnú skutkovú podstatu. Použitie analógie môže aj v procesnom práve predstavovať také riešenie procesnej situácie, ktoré zodpovedá účelu zákona. Možnosť analógie pri aplikácii procesných noriem upravujúcich rozhodovanie súdu o trovách konania nevyklučuje ani judikatúra ústavného súdu (viď uznesenie ústavného súdu z 1. marca 2012 sp. zn. IV. ÚS 107/2012).

Tak, ako je pre účastníka konania na súde prvého a druhého stupňa dôležité, aby bolo čo najskôr rozhodnuté vo veci samej, je pre neho rovnako dôležité, aby v dovolacom konaní bolo čo najskôr rozhodnuté o dovolaní smerujúcom proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej; rozhodnutie o trovách dovolacieho konania má aj tu pre účastníka konania spravidla až druhoradý význam.

V danom prípade treba pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania posúdiť viacero otázok, ktoré na súdoch nižších stupňov neboli dosiaľ riešené a posúdené právoplatným rozhodnutím súdu o trovách konania. Dovolací súd, ktorý v dovolacom konaní nevykonáva dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.), nemá procesné nástroje na to, aby si pre účely svojho rozhodovania obstaral potrebné skutkové podklady. Navyše, ak by v takomto prípade o trovách dovolacieho konania predsa len rozhodol, bolo by jeho rozhodovanie spojené s posudzovaním otázky významnej aj pre rozhodovanie súdov nižších stupňov o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, ktorá ale má byť vyriešená a právoplatne rozhodnutá najskôr týmito súdmi.

So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že ak dovolací rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 a § 224 ods. 4 O.s.p., o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 16. marca 2016.

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r .
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.

